

Sambo, barn, gift, isär?

2012:1

BE0701

I denna beskrivning redovisas först administrativa och legala uppgifter om undersökningen samt dess syfte och historik. Därefter redovisas undersökningens innehåll och tillförlitlighet samt hur den genomförs och hur man kan ta del av resultaten. Genom att klicka på en rubrik i innehållsförteckningen kommer man direkt till aktuellt avsnitt.

Innehållsförteckning

A	Allmänna uppgifter	2
A.1	Ämnesområde.....	2
A.2	Statistikområde.....	2
A.3	SOS-klassificering.....	2
A.4	Statistikansvarig.....	2
A.5	Statistikproducent.....	2
A.6	Uppgiftsskyldighet.....	3
A.7	Sekretess och regler för behandling av personuppgifter.....	3
A.8	Gallringsföreskrifter.....	3
A.9	EU-reglering.....	3
A.10	Syfte och historik.....	3
A.11	Statistikanvändning.....	4
A.12	Uppläggning och genomförande.....	4
A.13	Internationell rapportering.....	4
A.14	Planerade förändringar i kommande undersökningar.....	4
B	Kvalitetsdeklaration	4
B.0	Inledning.....	4
B.1	Innehåll.....	4
1.1	Statistiska målstorheter.....	4
1.1.1	Objekt och population.....	4
1.1.2	Variabler.....	5
1.1.3	Statistiska mått.....	5
1.1.4	Redovisningsgrupper.....	5
1.1.5	Referenstider.....	5
1.2	Fullständighet.....	5
B.2	Tillförlitlighet.....	5
2.1	Tillförlitlighet totalt.....	5
2.2	Osäkerhetskällor.....	5
2.2.1	Urval.....	6
2.2.2	Ramtäckning.....	6
2.2.3	Mätning.....	6
2.2.4	Svarsbortfall.....	7
2.2.5	Bearbetning.....	6
2.2.6	Modellantaganden.....	7
2.3	Redovisning av osäkerhetsmått.....	8

B.3	Aktualitet	8
3.1	Frekvens	8
3.2	Framställningstid	8
3.3	Punktlighet	8
B.4	Jämförbarhet och sam användbarhet	8
4.1	Jämförbarhet över tiden	8
4.2	Jämförbarhet mellan grupper	8
4.3	Sam användbarhet med annan statistik	8
B.5	Tillgänglighet och förståelighet	9
5.1	Spridningsformer	9
5.2	Presentation	9
5.3	Dokumentation	9
5.4	Tillgång till primärmaterial	9
5.5	Upplysningstjänster	9

A Allmänna uppgifter

A.1 Ämnesområde

Ämnesområde: Befolkning

A.2 Statistikområde

Statistikområde: Befolkningsframskrivningar

A.3 SOS-klassificering

Tillhör (SOS) Nej

För undersökningar som ingår i Sveriges officiella statistik gäller särskilda regler när det gäller kvalitet och tillgänglighet, se Förordningen om den officiella statistiken (2001:100).

A.4 Statistikansvarig

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson: Lotta Persson
Telefon: 08-506 94 211
Telefax: 08-506 94 772
E-post: demografi@scb.se

A.5 Statistikproducent

Myndighet/organisation: Statistiska centralbyrån
Postadress: Box 24 300, 104 51 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100, Stockholm
Kontaktperson: Karin Lundström/Andreas Raneke
Telefon: 08-506 94 187/08-506 94 483
Telefax: 08-506 94 772
E-post: demografi@scb.se

A.6 Uppgiftsskyldighet

Uppgiftsskyldighet föreligger inte enligt lagen om den officiella statistiken (SFS 2001: 99). Studier inom demografisk analys baseras till stor del på uppgifter från Registret över totalbefolkningen (RTB), som i sin tur bygger på uppgifter som Skatteverket levererar från folkbokföringen. Många av de variabler som används i analyserna används även i befolkningsstatistiken och enligt förordningen om den officiella statistiken, SFS 2001:100, ska Skatteverket lämna de uppgifter som behövs för befolkningsstatistiken till SCB.

A.7 Sekretess och regler för behandling av personuppgifter

I myndigheternas särskilda verksamhet för framställning av statistik gäller sekretess enligt 24 kap. 8 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Vid automatiserad behandling av personuppgifter gäller reglerna i personuppgiftslagen (1998:204). På statistikområdet finns dessutom särskilda regler för personuppgiftsbehandling i lagen (2001:99) och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken.

A.8 Gallringsföreskrifter

Grunduppgifterna hämtas från redan befintliga register på SCB. Datamaterialet har sammanställts särskilt för denna rapport och personuppgifterna gallras så fort resultaten tagits fram.

A.9 EU-reglering

Inom produkten Demografisk analys finns ingen EU-reglering.

A.10 Syfte och historik

Syftet med denna rapport är att beskriva parbildningsmönster och separationer i dagens Sverige. Rapporten ingår i produkten Demografisk analys vars syfte är att analysera och beskriva utvecklingen när det gäller fruktsamhet, dödlighet och migration, att ge underlag för de antaganden som ligger till grund för de årliga befolkningsframskrivningarna (se Befolkningsframskrivningar, BE0401) samt att analysera och beskriva parbildning och separationer.

Analys av befolkningsutvecklingen har i princip gjorts sedan befolkningsstatistiken startade 1749. I samband med den stora utvandringen till Amerika gjordes en omfattande emigrationsutredning. *Krisen i befolkningsfrågan* på 1930-talet är ett annat exempel på när analys av befolkningsutvecklingen var högaktuell. SCB har länge haft i uppgift att löpande analysera befolkningsutvecklingen och att göra specialundersökningar inom befolkningsområdet. Sedan 1986 publiceras analyserna i serien Demografiska rapporter. De senaste rapporterna på temat parbildning och separationer publicerades i mitten av 1990-talet och dessa baserades på intervjuundersökningen *Familj och arbete* som genomfördes hösten 1992 och våren 1993.

A.11 Statistikanvändning

Demografisk analys har en bred grupp av externa användare, där departement och myndigheter är huvudanvändarna. Analyserna används också av media, studerande och allmänhet för att belysa olika frågeställningar och utvecklings-trender i samhället.

A.12 Uppläggning och genomförande

I rapporten följs drygt 34 000 par som fick sitt första gemensamma biologiska barn år 2000 från att de flyttar ihop fram till en eventuell separation. Det datamaterial som används i rapporten utgår från uppgifter från flera av SCB:s totalräknade register: Registret över totalbefolkningen (RTB), Flergenerationsregistret, Historiska befolkningsregistret (HBR) och databasen STATIV.

I rapporten beskrivs när och hur paren flyttar ihop, när första och eventuellt fler barn föds, hur många som gifter sig samt hur många som separerar och skiljer sig. När det gäller separationer görs även en livsförloppsanalys där hänsyn tas till ett flertal variabler som tidigare visat sig ha ett samband med benägenheten att separera. Ett litet antal av dem som fått sitt första barn under år 2000 har inte bott tillsammans och dessa par studeras också översiktligt i rapporten.

A.13 Internationell rapportering

Ingen internationell rapportering görs.

A.14 Planerade förändringar i kommande undersökningar

Ej relevant eftersom rapporten *Sambo, barn, gift, isär? Parbildning och separationer bland förstagångsföräldrar* är en engångsrapport.

B Kvalitetsdeklaration

B.0 Inledning

Det datamaterial som används i rapporten utgår från uppgifter från flera av SCB:s totalräknade register: Registret över totalbefolkningen (RTB), Flergenerationsregistret, Historiska befolkningsregistret (HBR) och databasen STATIV. Information om innehåll och kvalitet i dessa register finns tillgängliga på SCB:s webbplats.

B.1 Innehåll

1.1 Statistiska målstorheter

1.1.1 Objekt och population

Målpopulationen är de par som fått sitt första barn under år 2000. Barnet ska vara både kvinnans och mannens första biologiska barn. I rampopulationen ingår de par där uppgift om barnets föräldrar finns för barnet och där uppgift om barnets ordningsnummer finns. De objekt som studeras är paren samt kvinnorna respektive männen i paren.

1.1.2 Variabler

Variablerna gäller kvinnan respektive mannen i paret eller paret tillsammans. De variabler som ingår är födelsedatum, tidpunkt för barnens födelse (samtliga gemensamma barn födda under perioden 2000-2010), giftermålsdatum, skilsmässodatum, emigration, födelse-land, utbildningsnivå, förvärvsarbete, bostadstyp, kommungrupp.

1.1.3 Statistiska mått

I rapporten redovisas resultaten i form av antal, andelar, medelålder vid olika händelser och genomsnittligt antal barn. Analysresultaten presenteras i form av relativa risker där den relativa risken att separera jämförs med referensgruppen. Om risken är över 1 betyder det att risken är högre och om risken är lägre än 1 betyder det att risken att separera är lägre än för referensgruppen. Den relativa risken säger inget om hur många det är som separerar i de olika grupperna utan snarare hur snabbt ett par separerar.

1.1.4 Redovisningsgrupper

Statistiken redovisas efter kön, ålder vid ihopflyttningen, ålder vid första barnets födelse, ålderskillnaden mellan kvinnan och mannen, familjetyp, om kvinnan respektive mannen i paret är född i Sverige eller född utomlands, kvinnans respektive mannens utbildningsnivå. Analysresultat redovisas även efter antal barn, förvärvsarbete, bostadstyp och kommungrupp.

1.1.5 Referenstider

I rapporten ingår de par som fick sitt första barn år 2000. Statistiken innehåller information från åren 1975-2010.

1.2. Fullständighet

Statistiken avser endast par som fått sitt första barn år 2000 och ger därför ingen fullständig beskrivning av parbildning och separationer.

B.2 Tillförlitlighet

2.1 Tillförlitlighet totalt

Statistiken i denna rapport bygger på uppgifter från SCB:s totalräknade individregister. Tillförlitligheten är mycket hög när det gäller uppgifter om giftermål, skilsmässor, barnafödande och dödsfall. Statistiken i denna rapport baseras till stor del på uppgifter om inrikes flyttningar, där tillförlitligheten är något lägre eftersom flyttningar inte alltid anmäls till folkbokföringen, se punkt 2.2 *Osäkerhetskällor*.

2.2 Osäkerhetskällor

Registerbaserad statistik över parbildning och separationer medför vissa begränsningar eftersom uppgifter om folkbokföring i dagsläget endast finns på fastighetsnivå och inte på lägenhetsnivå. Uppgifter på fastighetsnivå innebär att två personer som har barn tillsammans felaktigt kan kopplas samman om de bor i två olika lägenheter i samma fastighet. Detta gäller framförallt i fastigheter med ett stort antal lägenheter. Ett par som separerar men där den ena flyttar till en annan lägenhet i samma fastighet räknas exempelvis här fortfarande som sammanboende. Detta bedöms dock endast påverka resultaten marginellt. Ett större problem kan vara att personer inte är folkbokförda där de bor. Det är svårt att uppskatta storleken på detta fel, men det påverkar antagligen i första hand tidpunkten då paren flyttar ihop och leder till att åldern vid ihopflyttningen överskattas när registeruppgifter används. När ett par flyttar ihop kan det av olika anledningar dröja innan de folkbokför sig på samma fastighet. Det förekommer till exempel att par folkbokför sig på samma fastighet kort efter att de fått barn vilket kan vara ett tecken på att folkbokföringen inte stämmer överrens med det faktiska boendet.

Att det är folkbokföring och inte faktiskt boende vi har uppgift om kan också leda till att ett par felaktigt antas separera. Vid exempelvis en flytt kan det vara så att den ena i paret folkbokför sig på den nya adressen tidigare än den andra. I denna studie har vi räknat ett uppehåll i sammanboendet som en separation först om det varar i minst 6 månader för att minska risken för att en sådan situation räknas som en separation. Bland de gifta par som separerat är det 20 procent som inte har skilt sig. En del av dessa par är antagligen fortfarande i en relation, trots att de enligt den definition som används här har separerat.

2.2.1 *Urval*

Statistiken avser samtliga par som fått sitt första barn år 2000.

2.2.2 *Ramtäckning*

Statistiken bygger på befolkningsstatistiken (RTB). Alla täckningsfel som finns i detta register finns också med i statistiken i denna rapport.

2.2.3 *Mätning*

Uppgifterna till de register som används hämtas från de externa folkbokföringsregistren och är administrativa till sin karaktär. Primärt är det folkbokföringsmyndigheterna (skattekontoren) som samlar in, mäter och registrerar uppgifterna. Insamlingen genomförs i fastställda rutiner och med hjälp av olika typer av blanketter. Hur uppgiftsinsamlingen och dataregistreringen i praktiken går till framgår av den handbok i folkbokföring som används i arbetet.

Eftersom en stor del av rapporteringen till folkbokföringssystemet sköts av barnmorskor, vigsselförrättare, domstolar eller läkare där rapporteringen är en del av arbetsuppgifterna kan man rimligen anta att uppgifterna rapporteras med små mätfel. Då rapporteringen sköts av individen själv, t.ex. vid flyttning, är mätfelen troligen större än vid rapportering i yrkesutövning.

2.2.4 *Svarsbortfall*

Statistiken baseras på uppgifter från SCB:s totalräknade individregister. Vissa objekt saknas på grund av att uppgift om far saknas. För 660 barn födda år 2000 finns inte uppgift om faderns personnummer, ett okänt antal av dessa barn är moderns och faderns första barn.

2.2.5 *Bearbetning*

Dataregistrering sker vid de lokala skattemyndigheterna. Då uppgifterna bereds, dataregistreras och bearbetas inom folkbokföringen genomförs både manuella och maskinella kontroller som kan ge upphov till rättelser och korrigeringar. När uppgifterna aviserats till SCB granskas de i de olika skeden av bearbetningar som görs innan de godkänns för inläggning i RTB:s slutliga observationsregister och i Historiska befolkningsregistret (HBR).

Vid framtagning av det datamaterial som använts i denna studie har ytterligare bearbetningar gjorts. Uppgift om mor och barn hämtas från RTB medan uppgift om far hämtas från Flergenerationsregistret. Detta görs eftersom Flergenerationsregistret uppdateras med uppgifter om sent registrerade fäder och därför har bättre täckning än RTB.

De kvinnor och män som ingår i de studerade paren antas vara sammanboende den tid de är folkbokförda på samma fastighet. Eftersom folkbokföring sker på fastighet är det möjligt att två personer är folkbokförda på samma fastighet men ändå inte bor ihop. I större fastigheter kan det ibland ingå hundratals lägenheter. I ett fåtal fall finns det par som endast är folkbokförda på samma fastighet under barndomen. Dessa räknas ej med i materialet. Likaså räknas par som flyttat ihop mer än 5 år efter barnets födelse och par som flyttat isär minst 5 år före barnets födelse bort.

Ihop- och isärflyttningar räknas utifrån flyttningar som är anmälda till folkbokföringen. En isärflyttning enligt folkbokföringen behöver inte vara en separation. Ett exempel kan vara om en i paret får ett arbete på en annan ort och flyttar dit och den andra i paret flyttar efter kort därpå. För att undvika att räkna denna typ av isärflyttningar som separationer räknas uppehåll i sammanboendet som en separation först om uppehållet är minst 6 månader. Även med denna typ av separationer borträknade är det en del par som flyttar ihop och isär mer än en gång. I dessa fall räknas i första hand det förhållande som pågår då det första gemensamma barnet föds. Bor paret inte tillsammans vid detta tillfälle är det förhållandet närmast barnets födelse som räknas, i första hand det förhållande som startar mindre än 12 månader efter barnets födelse.

2.2.6 *Modellantaganden*

Modellantaganden vid framställning av datamaterialet redovisas i avsnitt 2.2.5 *Bearbeta*.

I rapporten görs en analys över benägenheten att separera och den metod som används är livsförloppsanalys, en metod som gör det möjligt att studera

övergången mellan olika tillstånd. Att använda sig av livsförloppsanalys innebär att hänsyn kan tas till att händelser kan ske på olika tidpunkter och med varierande tid som paret är under risk att separera. Metoden tar även hänsyn till att en del individer som är under risk för det studerade tillståndet inte uppnår detta tillstånd (i det här fallet att separera). I analysmodellen blir dessa refererade till som censurerade. Modellen kan även beakta både variabler som inte förändras över tid och variabler som kan förändras över tid. I analysen används en Cox proportional hazard-regressionsmodell med tid till separation som beroende variabel.

2.3 Redovisning av osäkerhetsmått

Analysresultaten presenteras som relativa risker och där redovisas i vilken grad riskerna skiljer sig åt från referenskategori: $p < 0,0001$, $p < 0,001$, $p > 0,05$ respektive ej signifikant skilt.

B.3 Aktualitet

3.1 Frekvens

Rapporten *Sambo, barn, gift, isär? Parbildning och separationer bland förstagångsföräldrar* är inte en återkommande rapport. Rapporten publiceras i serien Demografiska rapporter och rapporter i denna serie utkommer intermitent med ett par rapporter per år.

3.2 Framställningstid

Ca 15 månader

3.3 Punktlighet

Publicering sker i enlighet med SCB:s publiceringsplan.

B.4 Jämförbarhet och sammanvändbarhet

4.1 Jämförbarhet över tiden

Statistiken avser de par som fick sitt första barn år 2000 och är jämförbar med motsvarande registerbaserad statistik gällande andra år.

4.2 Jämförbarhet mellan grupper

I rapporten redovisas jämförelser exempelvis mellan par födda i Sverige och födda utomlands, mellan par med olika utbildningsnivåer och mellan par med olika åldersskillnad mellan kvinnan och mannen. Jämförelser görs också mellan par som bodde tillsammans när de fick barn och par som inte har bott ihop.

4.3 Sammanvändbarhet med annan statistik

Annan statistik inom området parbildning och separationer bygger oftast på uppgifter från urvalsundersökningar och är därför inte helt jämförbar med

statistiken i denna rapport.

B.5 Tillgänglighet och förståelighet

5.1 Spridningsformer

Rapporten publiceras i serien Demografiska rapporter och är tillgänglig på SCB:s webbplats och i tryckt form. Ett urval av resultaten redovisas dessutom som tabeller och texter på webbplatsen.

5.2 Presentation

Resultaten presenteras i form av text, diagram och tabeller.

5.3 Dokumentation

Dokumentation utöver denna kvalitetsdeklaration finns i avsnittet ”Fakta om statistiken” i rapporten. Statistikens framtagning beskrivs mer ingående i dokumentet *SCBDOK* som kommer finnas tillgänglig på SCB:s webbplats, www.scb.se/BE0701.

5.4 Tillgång till primärmaterial

Grunduppgifterna från SCB:s befintliga register är skyddade av gällande sekretessregler men avidentifierat mikrodata kan efter prövning lämnas ut för forskningsändamål och statistik. För utlämnande av mikrodata hänvisas till uppdragsansvarig vid befolkningsstatistiken, 019-17 61 00, eller befolkning.forskning@scb.se.

5.5 Upplysningstjänster

Karin Lundström / Andreas Raneke, Statistiska centralbyrån, 104 51 Stockholm, telefon: 08-506 94 187 / 08-506 94 483, e-post: demografi@scb.se